

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoCsp/9/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8322202474
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8322202474.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Milana Majerníka a JUDr. Anny Kovalovej, PhD. v právnej veci žalobcu PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom v Bratislave, na ul. Pribinovej č. 25, IČO: 35 792 752, právne zastúpeného JUDr. Pavlom Pospěchom, advokátom, so sídlom v Senci, na ul. Lichnerovej č. 23, proti žalovanému Ing. U. H., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu v X., na ul. O. č. XXXX/XX, o zaplatenie sumy 1.043,77 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 20.01.2023 č.k. 21Csp 86/2022-54, takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 550,01 eur spolu s 5 % -ným úrokom z omeškania od 27.08.2020 do zaplatenia. Konanie v časti o zaplatenie 60 eur zastavil. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 16,86 %.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobca a žalovaný dňa 19.02.2019 uzatvorili zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej žalobca poskytol žalovanému úver vo výške 1.000 eur s mesačnou splátkou vo výške 29,87 eur pri ročnej úrokovej sadzbe 18,94 % a RPMN 20,56 %. Žalovaný sa dostal do omeškania so splácaním splátok.

3. V danom prípade je nesporné, že vzhľadom na povahu účastníkov zmluvy predmetný zmluvný vzťah je vzťahom spotrebiteľským, keďže žalobca ako dodávateľ pri uzatváraní zmluvy konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a uzavrel zmluvu so žalovaným, ktorý je fyzickou osobou, nepodnikateľom. Zároveň ide o spotrebiteľský úver podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch. Uzatvorená zmluva má všetky esenciálne náležitosti vyžadované v ust. § 9 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch.

4. V zmluve bola úroková sadzba dohodnutá vo výške 18,94 %. Úroky za poskytovanie peňažných prostriedkov podliehajú súdnej kontrole vo svetle princípu dobrých mravov (§ 39 Občianskeho zákonníka). Doterajšia judikatúra súdov nespochybnila, že neprimerané úroky sú v rozpore s pravidlami správania sa, ktoré sú v spoločnosti v prevažnej miere uznávané a predstavujú základný hodnotový poriadok. Cena plnenia tak teda nie je vyňatá zo súdnej kontroly, pokiaľ ide o rozsah jej primeranosti a ani kontroly podľa generálnej klauzuly (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu, sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie však viac ako 100 % oproti priemeru bánk. Výška zmluvných úrokov, pokiaľ tieto úroky

prevýšia priemer úrokov na trhu pri porovnateľnom úvere o viac ako 100 % je neprijateľná a odporuje dobrým mravom.

5. Vychádzajúc zo štatistických údajov zverejnených na webovej stránke Národnej banky Slovenska, boli priemerné úrokové sadzby pri úveroch so začiatočnou fixáciou úrokovej sadzby od 1 do 5 rokov vo februári 2019, kedy bola predmetná zmluva uzavretá, v sadzbe 5,08 %. Úroková sadzba úveru je tak takmer 4-násobkom priemernej sadzby úverov poskytovaných v rovnako období.

6. Na základe vyššie uvedeného súd prvej inštancie mal za to, že žalobcovi zo zmluvy patrí len suma, ktorú žalovaný reálne čerpal titulom úveru. Titulom úveru čerpal 1.000 eur a jednotlivými splátkami uhradil čiastku 389,99 eur. Po podaní žaloby žalovaný uhradil žalobcovi sumu 60 eur. V tejto časti žalobca vzal svoj návrh späť, a preto konanie v časti o zaplatenie sumy 60 eur bolo zastavené. Žalobcovi bola priznaná suma 550,01 eur z titulu zvyšku dlžnej úverovej istiny a v prevyšujúcej časti došlo k zamietnutiu žaloby.

7. Proti tomuto rozsudku, a to konkrétne proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a proti výroku o trovách konania, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žalovaný bol zaviazaný na zaplatenie sumy 983,77 % s 5 %-ným ročným úrokom z omeškania od 27.08.2020 do zaplatenia. Ako dôvod uviedol, že zo žiadnej právnej normy, ktorá sa týka spotrebiteľských úverových zmlúv a ktorá by bola platná a účinná v čase uzavretia zmluvy nevyplýva, že sa ma výška úrokovej sadzby riadiť priemernou úrokovou sadzbou bánk. Podľa ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu uzavretia zmluvy o úvere, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Odplatu, podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovuje vykonávací predpis. Najvyššia prípustná výška odplaty bola v čase uzatvorenia zmluvy regulovaná nariadením vlády č. 87/1995 Z.z., ktorý stanovuje, že ak ods. 2 a 3 neustanovujú inak, odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Na účely tohto nariadenia vlády sa obdobným úverom alebo pôžičkou rozumie obdobný produkt, ktorý je svojou povahou najbližší forme poskytnutia peňažných prostriedkov spotrebiteľovi podľa predchádzajúcej vety. Vo štvrtom štvrtroku 2018 boli úrokové miery úverov - nové obchody pre spotrebiteľské úvery od 1 do 5 rokov 11,66 % a teda dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov pri obdobnom úvere v čase uzatvorenia zmluvy predstavoval 23,32 %. V zmluve je uvedená úroková sadzba 18,94 %. Keďže ani výška úrokovej sadzby podľa zmluvy, ani RPMN, ktorá zahŕňa všetky náklady spotrebiteľa spojené s úverom, teda úrok, odplaty aj rôzne iné náklady, nepresahuje uvedený dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov, teda je v súlade s právnou úpravou, nemôže byť úrok v zmluve ani v rozpore s dobrými mravmi.

8. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobcu je opodstatnené.

9. V danom prípade, ako to vyplýva z odôvodnenia rozsudku, zmluva o spotrebiteľskom úvere sa považovala za bezúročnú a bez poplatkov z dôvodu, že dohodnutá úroková sadzba 18,94 % ročne je v rozpore s dobrými mravmi, keď priemerné úrokové sadzby pri úveroch so začiatočnou fixáciou úrokovej sadzby od 1 do 5 rokov vo februári 2019 bola 5,08 %.

10. Podľa ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Odplatu, podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovuje vykonávací predpis. Týmto vykonávacím predpisom je Nariadenie vlády č. 87/1995 Z.z., ktorý v ust. § 1a ods. 1 upravuje, že ak ods. 2 a 3 neustanovujú inak, odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Na účely tohto nariadenia vlády sa obdobným úverom alebo pôžičkou rozumie obdobný produkt, ktorý je svojou povahou najbližší forme poskytnutia peňažných prostriedkov spotrebiteľovi podľa predchádzajúcej vety.

11. Výkladom proti doslovnému jazykovému zneniu zákona a na jeho základe rozhodovaním contra legem nevyhnutne dochádza k intenzívnemu zásahu do jedného zo základných princípov právneho štátu a to princípu právnej istoty. Rozhodovať takto nie je možné nikdy v prípade, pokiaľ sa aplikuje jasný, jednoznačný a zjavne úplný text zákona, resp. právnej normy obsiahnutej v zákone, pričom vzhľadom na všetky okolnosti niet pochýb o úmysle zákonodarcu na takej úprave právnych vzťahov, čo platí práve pre daný prípad. Tým, že prvoinštančný súd priznal ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a inštitútu dobrých mravov väčšiu váhu, než mu v konfrontácii s jasnými a z hľadiska obsahu dispozície právnej normy pochybnosti nevzbudzujúcimi ustanoveniami § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v spojení s § 1a ods. 1 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. prináležala, zásadne poprel účel a význam príslušných ustanovení. Uvedenými ustanoveniami bolo zavedené generálne pravidlo, podľa ktorého odplata nesmie prevýšiť najvyššiu prípustnú mieru, ktorú od spotrebiteľa možno požadovať, a to z dôvodu, že v praxi bolo potrebné reagovať na ekonomickú, sociálnu a celkovú spoločenskú zmenu pomerov v súvislosti s požičičaním peňazí spotrebiteľom. Aby bolo možné flexibilne zohľadniť potrebu zmien pri odplate a stanovení jej najvyššej prípustnej výšky, ponechalo sa toto určenie vláde Slovenskej republiky, ktorá odplatu aj najvyššiu prípustnú výšku stanovuje vládnym nariadením. Účelom predmetných ustanovení je okrem iného aj ochrana veriteľov, ktorí dodržia zákon pred nejednotnou rozhodovacou praxou štátnych orgánov. Veriteľ, ktorý svojim konaním rešpektuje právnu úpravu stanovujúcu limit pre úrokové sadzby, má legitímne očakávanie, že za to nebude zo strany štátnych orgánov sankcionovaný. Pokiaľ súd prvej inštancie vyhodnotil odplatu za poskytnutý spotrebiteľský úver ako rozpornú s dobrými mravmi, napriek skutočnosti, že bola dohodnutá v zákonom stanovených mantineloch, vo svojich dôsledkoch nenaplnil ústavnoprávnu požiadavku vyplývajúcu z princípu právnej istoty a to legitímnu predvídateľnosť postupov súdu a práva. Uvedené priamo vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 26.01.2023 vydaného vo veci 4Cdo 191/2022.

12. Ak prvoinštančný súd svoje rozhodnutie založil na konštatovaní rozporu dohodnutej výšky odplaty v spotrebiteľskom úvere, ktorá pritom bola v zákonom stanovenom limite, s dobrými mravmi, zvolil v danom prípade neprípustný výklad contra legem, čím porušil právo žalobcu na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

13. Z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že prvoinštančný súd svoje rozhodnutie založil len na skúmaní a porovnávaní v zmluve dojednaného úroku s úrokovými sadzbami uplatňovanými bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Úroky pritom predstavujú len jednu zložku odplaty, pričom táto nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Aká bola priemerná ročná percentuálna miera nákladov, z odôvodnenia rozhodnutia sa zistiť nedá. V tomto smere je rozhodnutie prvoinštančného súdu nepreskúmateľné.

14. V súvislosti s vytýkanými nedostatkami týkajúcimi sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia je právne významné ust. § 220 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

15. Štruktúra odôvodnenia rozsudku je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ustanovenie § 220 ods. 2 C.s.p. dochádza nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvôle sa zabezpečuje viacerými prostriedkami, vrátane ich povinnosti svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje stranám sporu posúdiť ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné predpisy a akými úvahami sa správal pri svojom rozhodovaní o veci samej.

16. Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa strane sporu odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy, nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

17. Keďže vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalobcovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) C.s.p. rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 C.s.p.).

18. Po vrátení spisu bude úlohou súdu prvej inštancie opätovne posúdiť dôvodnosť zamietnutia žaloby v prevyšujúcej časti a následne vo veci opätovne rozhodnúť tak, aby odôvodnenie rozhodnutia spĺňalo zákonné náležitosti vyžadované ust. § 220 ods. 2 C.s.p.

19. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 C.s.p.) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

20. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).